

Bareferanse ya *Mukanda ya Lukutakanu Luzingu mpi Kisalu*

MAYI 4-10

BIMVWAMA YA NDIINGA YA NZAMBI | KUYA-NTIKA 36-37

“Bo Wilaka Yozefi Kimpala”

w14 1/8 12-13

“Beno Wa Ndosi ya Mono Me Lala”

Biblia ke pesa mvutu yai: “Ntangu bampangi ya Yozefi monaka nde tata na bo ke zola mingi Yozefi kansi bo ve, bo yantikaka kumenga Yozefi mingi. Yo yina bo vandaka kutubisa yandi ve na ntima ya mbote.” (Kuyantika 37:4) Bampangi ya Yozefi lendaka kuwa kimpala, kansi yo vandaka buzoba na kudibika na mawi yai ya kigonsa. (Bingana 14:30; 27:4) Keti nge me waka ntete ve kimpala ntangu bo ke tudila muntu ya nkaka dikebi to ke pesa yandi lukumu yina bo zolaka kupesa nge? Yibuka bampangi ya Yozefi. Kimpala pusaka bo na kusala mambu yina pesaka bo mpasi mingi na nima. Mbandu na bo ke yibusa Bakristu nde yo me luta mbote na ‘kumona kiese ti bantu yina kele na kiese.’—Baroma 12:15.

Ya kieleka Yozefi bakisaka nde bampangi na yandi vandaka kuwila yandi kimpala. Keti yandi vandaka kubumba lele na yandi ya kitoko ntangu yandi vandaka kupusana na bampangi na yandi? Mbala ya nkaka yandi mekaka na kusala yo. Kuvila ve nde Yakobi pesaka Yozefi mvwela sambu na kumonisa nde Yakobi me zola yandi mpi me pesa yandi lukumu. Yo lombaka nde Yozefi kubikala ya kwikama na tata na yandi, yo yina yandi vandaka kulwata lele yango mbala na mbala. Mbandu na yandi kele mfunu mingi sambu na beto. Ata Tata na beto ya zulu ke pona-ponaka ve, bantangu yankaka yandi ke sadilaka bansadi na yandi ya kwikama mambu ya kuswaswana ti bankaka mpi ke pesaka bo lukumu. Diaka, yandi ke lombaka bo na kuvanda ya kuswaswana ti nsi-ntoto yai ya kubeba mpi ya mbi. Bonso mvwela ya Yozefi ya kitoko, bikalulu

ya Bakristu ya kieleka ke swaswanisaka bo ti bantu yina ke zingaka na nziunga na bo. Bantangu ya nkaka, bantu ke wilaka beto kimpala mpi ke mengaka beto sambu na bikalulu yai. (1 Piere 4:4) Keti nsadi ya Nzambi fwete bumba bikalulu na yandi? Ata fioti ve, sambu Yozefi mpi bumbaka ve mvwela na yandi.—Luka 11:33.

w14 1/8 13 § 2-4

“Beno Wa Ndosi ya Mono Me Lala”

Bandosi yai katukaka na Yehowa Nzambi. Yo vandaka bambikudulu mpi Nzambi zolaka nde Yozefi kusonga bampangi na yandi bandosi yango. Na mutindu mosi buna, Yozefi salaka mambu yina baprofete kumaka kusala na nima ntangu bo vandaka kuzabisa bantu ya ntu-ngolo bansangu ya Nzambi mpi bandola na yandi.

Yozefi tubilaka bampangi na yandi na mayele yonso nde: “Beno wa ndosi ya mono me lala.” Bampangi na yandi bakisaka bandosi na yandi kansi bo zolaka yo ve ata fioti. Bo tubaka nde: “Nge ke yindula nde nge ta vanda mfumu na beto to nge ta yala beto?” Disolo yango ke yika nde: “Ntangu yai bo mengaka yandi mingi mpenza sambu na ndosi ya yandi lalaka.” Ntangu Yozefi telaka tata mpi bampangi na yandi ndosi ya zole, bo sepelaka ve ata fioti. Disolo yango ke tuba nde: “Tata na yandi nganinaka yandi nde: ‘Ndosi yango ya nki mutindu nge me lala? Nge ke yindula nde mono, mama na nge ti bampangi na nge, beto ta kwisa kufukama na ntoto na ntuala na nge?’” Yakobi landaka kuyindula mambu yango. Keti yo lenda vanda nde Yehowa vandaka kusolula ti Yozefi?—Kuyantika 37: 6, 8, 10, 11.

Yozefi vandaka ve nsadi ya ntete to ya nsuka yina Yehowa lombaka na kubikula nsangu yina bantu mingi ta sepela na yo ve to nkutu yina ta nata mbangika. Yezu vandaka muntu ya kultura nene yina zabisaka bansangu ya mutindu yai. Yandi tubaka nde: “Kana bo monisaka mono

mpasi, bo ta monisa beno mpi mpasi.” (Yoane 15:20) Bakristu yonso lenda baka dilongi na lukwikilu mpi na kikesa ya Yozefi.

Timuna Sambu na Kusosa Bimvwama ya Kimpeve

it-1-F 693

Edomi

(Edomi) [Kulere ya mbwaki].

Edomi vandaka mpi zina ya nkaka yina bo pesaka Ezau, dipasa ya Yakobi. (Kuy 36:1) Bo pesaka yandi zina yai sambu yandi tekaka nswa na yandi ya mwana ya ntete na supu ya *mbwaki*. (Kuy 25:30-34) Ezau vandaka kulere ya mbwaki kibeni ntangu yandi butukaka (Kuy 25:25), mpi yo vandaka kaka kulere ya mutindu mosi yina vandaka mingi na bandambu ya insi yina Ezau mpi bana na yandi kumaka kuzinga.

it-1-F 964

Nkengidi

Kana ngungudi to muntu yina ke twadisaka bitwisi me tuba nde yandi ke zola kulangidila to kutanina bitwisi, yandi vandaka kumonisa nde yandi me ndima kutanina bambisi yango na kuwakana ti mambu yina nsiku vandaka kulomba. Yandi vandaka kusila munkwa ya bambisi nde yandi ta disa bambisi mpi nde bantu ta yiba yo ve to nkutu nde yandi ta futa mbisi kana yo me vila. Ata mpidina, nkengidi vandaka ve kusala mambu kaka mutindu yandi silaka munkwa ya bambisi, sambu na kutadila nsiku yina beto me katuka kutubila, nkengidi vandaka kuditanina kana yandi me kutana ti kigonsa mosi yina me luta yandi na ngolo mu mbandu, kana bambisi ya mfinda me nwanisa yandi. Sambu na kudinungisa, yandi vandaka kupesa munkwa ya bambisi banzikisa mu mbandu kusonga munkwa ya bambisi mpusu ya mbisi yina fwaka. Na nima, ntangu munkwa ya bambisi vandaka kumona banzikisa yango, yandi vandaka kubakisa mbala mosi nde mambu yina salamaka vandaka ve foti ya nkengidi.

Bo vandaka kusadila mpi nsiku yai na konso muntu yina bo me pesa kiyeka ya kutwadisa, yo vanda na kati ya dibuta; mu mbandu, bo vandaka kutadila mwana ya ntete ya bakala nde yandi muntu vandaka ti kiyeka ya kutanina baleke na yandi ya babakala mpi ya bankento. Yo ke sadisa beto na kubakisa mutindu Rubeni mwana ya ntete kudiwaka sambu na Yozefi mutindu Kuyantika 37:18-30, ke monisa yo ntangu bampangi na yandi kanaka kufwa Yozefi. “Yandi tubaka nde: ‘Beto fwa yandi ve.’ . . . ‘Beto tia-muna ve menga. . . . ‘beto simba yandi ve.’ Lukanu na yandi vandaka ya kugulusa yandi na maboko na bo sambu na kuvutula yandi na tata na yandi.” Ntangu Rubeni monaka ve Yozefi, yandi kudiyangisaka mingi mpi “yandi pasulaka bilele na yandi” mpi yandi tubaka nde: “Mwana me vila! Ebuna mono—mono ta sala inki?” Yandi zabaka nde bo ta pesa yandi foti mutindu Yozefi me vila. Sambu bo pesa ve Rubeni foti, bampangi ya Yozefi salaka diambu mosi sambu na kumonisa nde mbisi ya mfinda fwaka Yozefi. Yo yina bo bakaka mvwela ya Yozefi mpi dindisaka yo na menga ya nkombo. Na nima, bo nataka lele yango na Yakobi tata na bo yina vandaka zuzi sambu yandi pesa ve Rubeni foti; mambu yina bampangi ya Yozefi salaka pusaka Yakobi na kundima nde mbisi ya mfinda fwaka Yozefi.—Kuy 37:31-33.

Lutangu ya Biblia

MAYI 11-17

BIMVWAMA YA NDIINGA YA NZAMBI | KUYANTIKA 38-39

“Yehowa Yambulaka Ve Yozefi”

w14 1/11 12 § 4-5

“Nki Mutindu Mono Lenda Sala Mambu ya Mbi Mutindu Yai?”

Biblia ke tuba nde: “Bo nataka Yozefi na Ezipte, mpi muntu mosi ya Ezipte, zina na yandi Potifare, kapita ya nzo ya Farao, mfumu ya bantu yina

ke kengilaka yandi, sumbaka yandi na bantu ya Ismaele yina nataka yandi kuna.” (Kuyantika 39) Na bangogo yai, Biblia ke sadisa beto na kuba-kisa nsoni yina Yozefi waka ntangu bo tekaka yandi diaka. Yandi kumaka bonso kima mosi ya mpamba! Beto yindula mutindu Yozefi vandaka kulanda mfumu na yandi ya mpa, mfumu ya basoda ya Ezipte, na babala-bala yina vandaka ti bamagazini mingi mpi mutindu bo vandaka kunata yandi na nzo ya mpa.

Yozefi yitukaka ngolo na kumona nzo, kima yina yandi me monaka ntete ve! Yandi yelaka na dibuta yina vandaka kuzinga na batenta sambu bo vandaka kusoba bisika mbala na mbala mpi kukeba mameme. Bamvwama ya Ezipte bonso Potifare vandaka ti banzo ya kitoko ya kupakula mukubu. Bantu ya arkeoloji ke tubaka nde bantu ya Ezipte ya ntama vandaka kuyidika mapangu na bo. Bo vandaka kukuna banti ya madidi na nziunga na yo mpi kusala mazanga sambu na kukuna bapapirusi, balotusi (bintuntu yina ke vandaka na masa) mpi banti ya nkaka ya ke vandaka na masa. Bo tungaka banzo ya nkaka na kingenga yina vandaka ti masamba, baveranda mpi bafenetre ya nda sambu na kukotisa mupepe, bashambre mingi, salo mosi ya nene mpi banzo ya bantu ya kusalu.

w14 1/11 14-15

“Nki Mutindu Mono Lenda Sala Mambu ya Mbi Mutindu Yai?”

Beto ke zaba mpenza ve mutindu baboloko ya bantu ya Ezipte vandaka na bilumbu yina. Kansi bantu ya arkeoloji monaka nzo mosi ya ntama ti bashambre ya bantu ya boloko mpi bashambre ya nkaka vandaka na nsi ya ntoto. Yozefi sadilaka ngogo mosi ya ke tendula nte-ntete “dibulu” sambu na kutubila kisika ya mpimpa mpi ya kukonda kivuvu yina bo tulaka yandi. (Kuyantika 40:15, NW, noti na nsi ya luti-ti) Mukanda ya Nkunga ke zabisa beto bampasi ya nkaka yina Yozefi kutanaka ti yo. Biblia ke tuba nde: “Bo kangisaka Yozefi bansinga ya bibende ngolo na makulu ti na nkingu.” (Nkunga

105:17, 18) Bantangu ya nkaka, bantu ya Ezipte vandaka kutula maboko ya bantu ya boloko na nima mpi kukangisa bo miniololo; mpi bo vandaka kulwatisa bankaka bashene ya bibende na nkingu. Yo fwete vanda nde mambu yai ya kukonda lunungu pesaka Yozefi mpasi sambu yandi salaka ve ata kima mosi ya mbi!

Diambu ya mpasi kele nde, yandi niokwamaka mingi. Biblia ke tuba nde Yozefi bikalaka kuna na “boloko.” Yandi salaka bamvula mingi na kisika yai ya mpasi! Yozefi zabaka ve kana yandi lendaka kubasika na boloko. Sambu bilumbu yina ya mpasi kumaka bamposo mpi na nima bango-nda, nki mutindu yandi vidisaka ve kivuvu?

Biblia ke pesa mvutu yai ya ke pesa kikesa: “Mfumu Nzambi vandaka kaka na Yozefi” mpi landaka kumonisila yandi zola ya kwikama. (Kuyantika 39:20) Bibaka ya boloko, miniololo, boloko ya nsi ya ntoto ya me konda nsemo lenda kanga ve Yehowa nzila ya kumonisila bansadi na yandi zola ya kwikama. (Baroma 8:38, 39) Beto lenda yindula mutindu Yozefi sambaka Tata na yandi ya zulu sambu na bampasi na yandi mpi mutindu yandi bakaka ngemba yina “Nzambi ya ndembikilu yonso” mpamba lenda pesa. (2 Bakorinto 1:3, 4; Bafilipi 4:6, 7) Inki kima ya nkaka Yehowa salaka sambu na Yozefi? Biblia ke tuba nde Yehowa “salaka na mpila nde kapita ya boloko kumona Yozefi muntu mosi ya mbote.”

w14 1/11 15 § 2

“Nki Mutindu Mono Lenda Sala Mambu ya Mbi Mutindu Yai?”

Biblia ke pesa mvutu yai ya ke pesa kikesa: “Mfumu Nzambi vandaka kaka na Yozefi” mpi landaka kumonisila yandi zola ya kwikama. (Kuyantika 39:20) Bibaka ya boloko, miniololo, boloko ya nsi ya ntoto ya me konda nsemo lenda kanga ve Yehowa nzila ya kumonisila bansadi na yandi zola ya kwikama. (Baroma 8:38, 39) Beto lenda yindula mutindu Yozefi sambaka Tata na yandi ya zulu sambu na bampasi na yandi mpi mutindu yandi bakaka ngemba yina

“Nzambi ya ndembikilu yonso” mpamba lenda pesa. (2 Bakorinto 1:3, 4; Bafilipi 4:6, 7) Inki kima ya nkaka Yehowa salaka sambu na Yozefi? Biblia ke tuba nde Yehowa “salaka na mpila nde kapita ya boloko kumona Yozefi muntu mosi ya mbote.”

Timuna Sambu na Kusosa Bimvwama ya Kimpeve

it-2-F 445

Onani

(Onani) [ngogo yina ke tendula “ngolo ya kubuta; ngolo ya mingi”].

Onani vandaka mwana ya Yuda ya zole yina yandi butaka ti mwana-nkento ya Kanana, mwana ya Shua. (Kuy 38:2-4; 1Bs 2:3) Na nima, ntangu Yehowa fwaka Ere mbuta ya Onani yina vandaka ve ti mwana sambu yandi vandaka kusala mambu ya mbi, Yuda songaka Onani na kukwela Tamare, nkento ya Ere, yina vandaka semeki na yandi. Kana Onani kubuta mwana ya bakala, mwana yina ta vanda ve na dibuta ya Onani mpi bo ta pesa yandi kimvwama ya mwana ya ntete bonso mwana ya Ere; kansi kana Onani kubuta ve mwana ya bakala, kimvwama yina ta vanda ya Onani yandi mosi. Ntangu Onani vandaka kuvukisa nitu ti Tamare, yandi “vandaka kulosa masa na yandi ya kibakala na ntoto” na kisika ya kukotisa yo na nitu ya Tamare. Yo monisaka ve nde Onani vandaka kusakana ti nitu na yandi ya kibakala mutindu masonuku ke tuba nde “ntangu yandi vandaka kuvukisa nitu ti nkento ya mpangi na yandi,” yandi vandaka kulosa masa na yandi ya kibakala na ntoto. Ziku, Onani salaka mutindu yina sambu na kubutisa ve Tamare yo yina yandi buyaka kukotisa masa na yandi ya kibakala na nitu ya Tamare. Yehowa fwaka ve Onani sambu yandi vandaka kulosa masa ya nitu na yandi ya kibakala na ntoto, kansi Yehowa fwaka yandi sambu yandi lemfukaka ve na tata na yandi Yuda, yandi vandaka ti kimpala sambu na mpangi na yandi yina fwaka mpi sambu yandi zitisaka ve ngidika ya makwe-

la, yo yina Onani fwaka kukonda kubuta.—Kuy 38:6-10; 46:12; Kut 26:19.

w04-F 15/1 30 § 4-5

Bangiufula ya Batangi

Yuda salaka diambu mosi ya mbi sambu yandi pesaka ve Tamare mwana na yandi ya bakala Shela mutindu yandi silaka. Yandi vukisaka mpi nitu ti nkento yina yandi yindulaka nde nkento yango vandaka ndumba ya tempelo. Mambu yina vandaka ve kuwakana ti lukanu ya Nzambi yina ke tubaka nde bakala fwete vukisa nitu kaka ti nkento na yandi. (Kuyantika 2:24) Na kutuba ya masonga, Yuda vukisaka ve nitu ti nkento ya ndumba. Kansi, yandi zabaka ve nde yandi bakaka kisika ya mwana na yandi ya bakala Shela mutindu yandi salaka dibala ya kitemeki ti nkento ya mwana na yandi mpi butaka bana ti yandi.

Sambu na Tamare, mambu yina yandi salaka monisaka ve nde yandi me sala bizumba. Bantu vandaka ve kutadila bana na yandi zole ya mapasa bonso bana ya makangu. Ntangu Boazi, muntu ya Betelemi salaka makwela ya kitemeki ti Ruti muntu ya Moabi, bankuluntu ya Betelemi tubaka mambu ya mbote sambu na Peresi, mwana ya Tamare ya bakala nde: “Bika nde nzo na nge kukuma bonso nzo ya Peresi, yina Tamare butilaka Yuda, na nzila ya bana yina Yehowa ta pesa nge na leke yai ya nkento.” (Ruti 4:12) Peresi kele mpi na kati ya ba-nkaka ya Yezu Kristu.—Matayo 1:1-3; Luka 3:23-33.

Lutangu ya Biblia

MAYI 18-24

BIMVWAMA YA NDIINGA YA NZAMBI | KUYANTIKA 40-41

“Yehowa Me Gulusa Yozefi”

w15 1/2 14 § 3-4

“Nzambi Muntu Ke Tendulaka Bandosi”

Kapita ya malafu vilaka Yozefi kansi Yehowa

vilaka yandi ve. Kilumbu mosi na mpimpa, Nzambi ladisaka Farao bandosi zole ya kuyituka. Na ndosi ya ntete, ntotila monaka bangombe nsambwadi ya kitoko mpi ya mafuta ke basika na Nzadi ya Nile mpi na nima, yandi monaka diaka bangombe ya nkaka ya kukonda mpi ya mikwa-mikwa ke landa na nima. Bangombe ya kukonda yantikaka kudia bangombe ya mafuta. Na nima, Farao lalaka diaka ndosi mpi monaka misusu nsambwadi ya kitoko ke basika na nti mosi. Mpi yandi monaka diaka misusu ya nkaka nsambwadi ya kukonda mpi ya kuyuma ke mena na nima na yo. Misusu ya kukonda mpi ya kuyuma yantikaka kumina misusu ya kitoko. Ntangu Farao telemaka na suka, yandi vandaka kudiyangisa ngolo sambu na bandosi yango. Yo yina, yandi bingaka bantu yonso ya mayele mpi banganga-nzambi yonso ya vandaka kusadila mazi sambu na kutendula yo. Bo yonso kukaka ve kutendula yo. (Kuyantika 41:1-8) Beto ke zaba ve kana bandosi yango yitukisaka bo to kana bo vandaka kupesa bangindu ya kuswaswana. Ata mpidina, Farao lembaka nitu mpi vandaka diaka ve ti kivuvu ya kuzwa ntendula ya bandosi na yandi.

Nsuka-nsuka, kapita ya malafu yibukaka Yozefi! Kansansa na yandi yangisaka yandi mpi yandi zabisaka Farao nde muntu mosi ya boloko tendulaka mbote-mbote ndosi na yandi ti ya kapita ya mampa bamvula zole me luta. Na mbala mosi, Farao lombaka nde bo basisa Yozefi na boloko.—Kuyantika 41:9-13.

w15 1/2 14

“Nzambi Muntu Ke Tendulaka Bandosi”

Yehowa ke zolaka bantu ya kwikama mpi ya kudikulumusa. Yo yina, yo ke yitukisa ve na kumona nde Nzambi pesaka Yozefi mayele ya kutendula bandosi yina bantu ya mayele mpi banganga-nzambi kukaka ve kutendula. Yozefi zabisaka Farao nde bandosi na yandi yonso zole vandaka kutendula kima mosi. Sambu Yehowa vutukilaka nsangu yango mbala zole, yandi mo-

nisaka nde yandi ‘muntu zengaka yo’ mpi yandi ta lungisa yo. Bangombe ya mafuta mpi misusu ya kitoko ke monisa bamvula nsambwadi yina madia ta vanda mingi na Ezipte. Kansi, bangombe ya kukonda mpi misusu ya kuyuma ke monisa bamvula nsambwadi ya nzala. Nzala ya ngolo ta vanda na insi ya Ezipte.—Kuyantika 41:25-32.

w15 1/2 15 § 2

“Nzambi Muntu Ke Tendulaka Bandosi”

Farao salaka mambu ya yandi silaka Yozefi. Na mbala mosi, bo lwatisaka yandi bilele ya lino. Farao lwatisaka yandi shene ya wolo ti lupe-tu mpi matisaka yandi na zulu ya pusu-pusu ya kimfumu. Farao pesaka yandi kiyeka yonso mpi zabisaka yandi na kusala mambu yina yandi tubaka. (Kuyantika 41:42-44) Kaka na kilumbu yina, Yozefi katukaka na boloko mpi kwendaka na nzo ya ntotila. Yandi basikaka na boloko mpi kumaka muntu ya zole na nima ya Farao. Yozefi vandaka ti bikuma ya mbote ya kumonisa lukwikilu na Yehowa Nzambi! Yehowa monaka mambu yonso ya kukonda lunungu yina Yozefi kutanaka ti yo bamvula mingi. Yandi yidikaka mambu yango na ntangu mpi na mutindu ya mbote. Yehowa sungikaka mambu ya mbi ya bo salaka Yozefi mpi taninaka bantu yina kumaka dikanda ya Izraele na nima. Beto ta mona mutindu mambu salamaka na disolo yina ta basika na masolo yai ya kulandana.

Timuna Sambu na Kusosa Bimvwama ya Kimpeve

w15 1/11 9 § 1-3

Keti Nge Zabaka Yo?

Sambu na nki Yozefi zengaka mandefo na ntwala ya kukutana ti Farao?

Mukanda ya Kuyantika ke tuba nde Farao pesaka ntuma nde bo natila yandi nswalu Yozefi, Mu-Ebreo yina vandaka na boloko, sambu na kutendula bandosi yina vandaka kuyangisa Farao. Na ntangu yina, Yozefi vandaka me sala

dezia bamvula mingi na boloko. Ata Farao lombaka nde bo nata Yozefi nswalu, Yozefi bakaka ntangu ya kuzenga mandefo. (Kuyantika 39:20-23; 41:1, 14) Sambu nsoniki ya Biblia tubilaka diambu yai ya ke monana bonso nde yo keke na mfunu ve, yo ke monisa nde yandi zabaka mbo te binkulu ya bantu ya Ezipte.

Makanda mingi na ntangu ya ntama vandaka ti kikalulu ya kubika mandefo mingi. Bayuda mpi vandaka ti kikalulu yango. Kansi, mukanda mosi (McClintock and Strong's Cyclopedia of Biblical, Theological, and Ecclesiastical Literature) ke tuba nde “bantu ya Ezipte ya ntama vandaka dikanda mosi mpamba ya esti ya Azia yina vandaka kubuya kuvanda ti mandefo.”

Keti bantu ya Ezipte vandaka kuzenga kaka mandefo? Zulunalu mosi (Biblical Archaeology Review) ke monisa nde binkulu ya nkaka ya bantu ya Ezipte vandaka kulomba nde kana muntu ke kwenda na ntwala ya Farao, yandi fwete yidika nitu bonso nde yandi ke kwenda na tempelo. Yo yina, yo lombaka nde Yozefi kukatula nsuki yonso na ntu mpi na nitu na yandi.

w09 1/11 31 § 14

Beno Monisa Bikalulu ya Mbote Bonso Baministre ya Nzambi

¹⁴ Na ntangu ya ntama bibuti yina vandaka kuzitisa Nzambi vandaka kusala yonso sambu na kulonga bana na bo bikalulu ya mbote na nzo. Tadila mutindu Abrahama ti mwana na yandi Iza ki solulaka na luzitu yonso na Kuyantika 22:7. Mbandu ya Yozefi kemonisa mpi malongi ya mbote yina bibuti na yandi pesaka yandi. Ntangu bo tulaka yandi na boloko, yandi monisaka luzitu ata na bantu yankaka ya boloko. (Kuy. 40:8, 14) Mambu ya yandi tubilaka Farao monisaka nde yandi longukaka mutindu ya mbote ya kusolula ti muntu mosi ya keke ti kiyeka.—Kuy. 41:16, 33, 34.

Lutangu ya Biblia

MAYI 25-31

BIMVWAMA YA NDIINGA YA NZAMBI | KUYANTIKA 42-43

“Yozefi Me Monisa Kudiyala ya Mingi”

w15 1/5 13 § 5

“Mono Kele Nzambi Ve”

Keti Yozefi zabaka bo? Ee. Nkutu ntangu yandi monaka bo ke fukama na ntwala na yandi, yandi yibukaka diambu mosi ya lutaka na kileke na yandi. Biblia ke zabisa beto nde: “Yozefi yindulaka bandosi yina ya yandi lalaka,” bandosi yina Yehowa monisaka yandi ntangu yandi vandaka leke. Bandosi yango monisaka na ntwala mutindu bampangi na yandi ta fukama na ntwala na yandi. Mpi mambu salamaka kaka mutindu bandosi yango monisaka! (Kuyantika 37:2, 5-9; 42:7, 9) Yo lombaka nde Yozefi kusala nki? Ket yandi zolaka kuyamba bo? Ket yandi zolaka kuvutula mbela?

w15 1/5 14 § 1

“Mono Kele Nzambi Ve”

Ziku, nge keke ve muntu ya ntete ya ke kutana ti mambu ya mutindu yai. Bubu yai, kukonda kuwakana mpi mavwanga keke mingi na mabuta. Kana beto ke kutana ti bampasi ya mutindu yai, beto lenda kudikusa na kulanda ntima na beto mpi kusala mambu na mutindu beto me zola. Yo ta vanda mayele mingi na kulanda mbandu ya Yozefi mpi kuzaba mambu yina Nzambi ke lombaka sambu na kunwana ti bampasi yango. (Bingana 14:12) Kuvila ve nde kuvanda na ngemba ti bantu ya dibuta keke mfunu, kansi kuvanda na ngemba ti Yehowa mpi Mwana na yandi keke mfunu mingi kuluta.—Matayo 10:37.

w15 1/5 14 § 2

“Mono Kele Nzambi Ve”

Yozefi mekaka bampangi na yandi sambu na kuzaba mambu yina vandaka na bantima na bo. Na nsadisa ya muntu mosi ya vandaka kutendula mambu, Yozefi tubilaka bo na makasi mpi

zabisaka bo nde bo vandaka bantu ya kwisaka sambu na kutala insi. Sambu na kumonisa nde bo vandaka ve mineki (bantu ya kwisaka sambu na kutala insi na mayele), bo zabisaka yandi mambu ya dibuta na bo mpi yikaka diaka nde mwana na bo ya nsuka bikalaka na nzo. Yoze-fi zolaka ve kumonisa kiese na yandi. Keti leki na yandi ya bakala vandaka kibeni na luzingu? Ntangu yai, Yozefi zabaka mambu yina yandi le-nda sala. Yandi tubaka nde: “Bo ta meka beno” mpi yandi zabisaka bo nde yandi fwete mona mwana na bo ya nsuka. Na nima, yandi ndima-ka nde muntu mosi na kati na bo kubikala na boloko mpi bankaka kuvutuka na nzo na bo sambu na kukwisa ti mwana na bo ya nsuka.—Kuyantika 42:9-20.

it-2-F 50 § 4

Yozefi

Mambu yina salamaka pusaka bampangi ya Yo-zefi na kuyindula nde Nzambi pesaka bo ndola mutindu bo tekaka Yozefi bonso mpika bamvu-la mingi me luta. Bo vandaka kutubila mambu yango na ntwala ya mpangi na bo Yozefi yina bo vandaka kuzaba diaka ve. Ntangu Yozefi waka nde mambu yina bo vandaka kutuba mo-nisaka nde bo me balula ntima, yandi waka mpasi mingi yo yina yandi katukaka kisika yina bo vandaka mpi kwendaka kudila. Ntangu ya-ndi vutukaka na kisika yina bampangi na yandi vandaka, Yozefi kangaka Simeoni tii kuna ba-mpangi na yandi ta kwisa kuvutuka ti leke na bo ya bakala.—Kuy 42:21-24.

Timuna Sambu na Kusosa Bimvwama ya Ki-mpeve

it-2-F 835

Rubeni

Rubeni monisaka bikalulu ya nkaka ya mbo-te ntangu yandi songaka bampangi na yandi uvwa na kufwa ve Yozefi kansi na kulosa yandi na dibulu ya masa; Lukanu ya Rubeni vandaka ya kukwisa kuvutuka na kinsweki mpi kubasisa

mpangi na yandi na dibulu yina. (Kuy 37:18-30) Bamvula kuluta 20 na nima ntangu bampangi ya Yozefi bakisaka nde mambu yina bo kutana-ka ti yo na Ezipte vandaka sambu bo sadilaka Yozefi mambu na mutindu ya mbi, Rubeni yi-busaka bampangi na yandi nde yandi kotaka ve na komplo yina bampangi na yandi salaka sambu na kufwa Yozefi. (Kuy 42:9-14, 21, 22) Diaka, Ntangu Yakobi buyaka kupesa Benyamini sambu na kufidisa bampangi na yandi na kuvu-tuka diaka na Ezipte, Rubeni pesaka bana na yandi zole ya babakala mpi songaka Yakobi nde: “Nge lenda fwa [bo] kana mono vutudila nge [Benyamini] ve.”—Kuy 42:37.

w04 1/2 17 § 1

Bangindu ya Mfunu ya Mukanda ya Kuyanti-ka—II

43:32—Sambu na nki kudia kisika mosi ti Ba-yuda vandaka mbi sambu na bantu ya Ezipte? Ziku yo fwete vanda sambu na bangindu ya mbi yina bo vandaka kubaka sambu na yina me tala lusambu to sambu na lulendo ya mpusu ya nitu. Bantu ya Ezipte vandaka kuzola mpi ve bangungudi. (Kuyantika 46:34) Sambu na nki? Sambu na Ezipte, bo vandaka kumona bangu-ngudi bantu mpamba. To yo lenda vanda nde sambu ntoto ya bo vandaka kusadila bilanga va-ndaka fioti, bantu ya Ezipte vandaka kumenga bantu yina vandaka kusosa banseke sambu na mameme na bo.

Lutangu ya Biblia

